

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо створення та організації роботи
інклюзивного мультифункціонального
коворкінгового простору**

на прикладі Жовківського
навчально-реабілітаційного
центру "Злагода"

2022

**освіта
для успіху**
громадська організація

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо створення та організації роботи інклюзивного мультифункціонального коворкінгового простору (на прикладі Жовківського навчально-реабілітаційного центру "Злагода")

Рекомендації підготовлені за результатами проєкту "Зміцнення місцевої економіки та доброго врядування у Жовківській громаді (Львівська область)", який впроваджувався ГО "Освіта для успіху" за грантової підтримки Ради Європи у рамках Програми "Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні" та за підтримки проєкту "Подальша підтримка розвитку соціальних прав людини в Україні"

Над рекомендаціями працювали:

національна консультантка проєкту Ради Європи "Подальша підтримка розвитку соціальних прав людини в Україні" Маріанна Онуфрик

експерти ГО "Освіта для Успіху" Маркіян Дацишин, Сергій Дятленко, Марія Пелипенко, Іван Савицький

освіта
для успіху
громадська організація

Це видання розроблено за фінансової підтримки Ради Європи в межах діяльності Програми "Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні" та проекту "Подальша підтримка розвитку соціальних прав людини в Україні", що реалізуються в рамках Плану дій Ради Європи для України на 2018 – 2022 роки. Публікація підготовлена за результатами проекту "Зміцнення місцевої економіки та доброго врядування у Жовківській громаді (Львівська область)", який впроваджувався ГО "Освіта для успіху" за грантової підтримки Ради Європи.

Автори/-ки несуть виключну відповідальність за міркування та позиції, висловлені в цих методичних рекомендаціях, і вони жодним чином не можуть вважатися такими, що відображають офіційну позицію Ради Європи. Відтворення цього матеріалу дозволяється для некомерційних цілей та за умови зазначення джерела.

Оформлення обкладинки, дизайн та верстка:
Анна Багрій.

Фото: Кадр з проморолика
"Мультифункціональний коворкінг в НРЦ
"Злагода", підготовленого компанією Museway.

© ГО "Освіта для Успіху", жовтень 2022 року

Програма Ради Європи "Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні" спрямована на зміцнення місцевої демократії, доброго демократичного врядування та публічної адміністрації під час війни.

Проект Ради Європи "Подальша підтримка розвитку соціальних прав людини в Україні" спрямована на зміцнення сталості демократії через розширення соціальних прав відповідно до стандартів Європейської соціальної хартії.

Вступ

Рада Європи реалізує Програму "Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні", спрямовану на зміцнення місцевої демократії, доброго демократичного врядування та публічної адміністрації під час війни. У рамках Компоненту 2 Програми "Посилення міжмуніципального співробітництва та покращення послуг населенню на місцевому рівні" згаданою Програмою було підтримано реалізацію грантового проєкту "Зміцнення місцевої економіки та доброго врядування у Жовківській громаді (Львівська область)". Цей проєкт впроваджувався ГО "Освіта для успіху" протягом серпня-жовтня 2022 року на базі Навчально-реабілітаційного центру "Злагода" (м.Жовква, Львівська обл.), в якому було облаштовано мультифункціональний коворкінг та проведені відповідні навчальні заходи.

Ці Методичні рекомендації підготовлені за сприяння проєкту Ради Європи "Подальша підтримка розвитку соціальних прав людини в Україні" на основі результатів впровадження згаданого грантового проєкту.

Мета створення інклюзивного мультифункціонального коворкінгу – набуття навичок зайнятості, соціалізації та проживання в громаді дітей та молоді з особливими освітніми потребами (ООП) на умовах повної та ефективної участі в житті суспільства нарівні з іншими.

У чому суть моделі навчання дітей з ООП у контексті реформи деінституціалізації?

Реформування системи інституційного догляду і виховання дітей (далі – деінституціалізація) було розпочате розпорядженням Кабінету Міністрів України № 526 від 9 серпня 2017 року. Метою Стратегії є захист найкращих інтересів дитини шляхом зміни системи інституційного догляду та виховання дітей на систему, яка забезпечує догляд і виховання дитини в сімейному або наближеному до сімейного середовищі.

Однією з цілей деінституціалізації визначено "Розвиток на національному і місцевому рівні ефективної та спроможної системи підтримки зростання дітей у сім'ї". Для забезпечення реалізації цієї цілі передбачено виконання, зокрема, таких завдань:

- доступності послуг для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з інвалідністю, за місцем їх проживання;
- підвищення якості надання освітніх послуг у спеціальних закладах загальної середньої освіти або спеціальних класах (групах) закладів освіти із створенням умов для здобуття учнями (вихованцями) з особливими освітніми потребами освіти в освітньому середовищі, наближеному до місця їх проживання;
- якісної організації інклюзивного навчання, індивідуалізації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема шляхом забезпечення їх додатковими послугами.

Слід підкреслити, що зазначені вище мета, цілі і завдання деінституціалізації тісно переплітаються з метою і завданнями децентралізації (реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади). Так, метою децентралізації є формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Згідно міжнародних норм та стратегії деінституціалізації до закладів інституційного догляду та виховання дітей відносяться, зокрема, навчально-реабілітаційні центри (далі – НРЦ), які є закладами цілодобового та довготривалого (понад три місяці) перебування дітей, у яких одночасно проживає більше ніж 15 дітей.

Згідно Положення про НРЦ, він є закладом загальної середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема зумовленими складними порушеннями розвитку.

Законом України "Про освіту" визначено, що особа з особливими освітніми потребами – це особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Право на освіту дуже чітко артикульоване і в законодавчих міжнародних актах, ратифікованих Україною.

Як п. 1 статті 17 та стаття Е (основна освіта), так і п. 1 статті 15 (професійна підготовка) Європейської соціальної хартії (далі - ЄСХ) зобов'язують держави-учасниці, у тому числі Україну, забезпечувати якісну освіту для дітей з інвалідністю. Пріоритет слід надавати інклюзивній освіті в загальнодоступній шкільній системі. Під час періодичного моніторингу виконання Україною норм ЄСХ Європейський комітет з соціальних прав дійшов висновку, що дієві гарантії права дітей з інвалідністю на здобуття загальнодоступної освіти в Україні відсутні, а відтак він встановив, що ситуація не відповідає вимогам ЄСХ¹. Саме тому, комітетом рекомендовано: "Усім дітям, у тому числі дітям з інвалідністю, слід забезпечити доступ до основної освіти як законодавчо, так і на практиці. Слід надати пріоритет загальнодоступній освіті та інклюзії дітей з інвалідністю до суспільства в цілому".

Згідно норм статті 23 "Конвенції ООН про права дитини" на забезпечення особливих потреб дитини порушеннями розвитку допомога має на меті забезпечення такій дитині ефективного доступу до послуг, зокрема, у галузі освіти, професійної підготовки, підготовки до трудової діяльності та доступу до засобів відпочинку таким чином, який призводить до найбільш повного по можливості втягнення дитини в соціальне життя і досягнення розвитку її особи, включаючи культурний і духовний розвиток дитини.

Згідно норм статті 24 "Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю" для цілей реалізації права на освіту осіб з інвалідністю без дискримінації й на підставі рівності можливостей держави-учасниці (країни, що ратифікували цей документ, зокрема Україна) забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях і навчання протягом усього життя. Крім того, нормами статті 23 цієї ж Конвенції зазначено, що "за жодних обставин дитина не може бути розлучена з батьками з причини інвалідності або самої дитини, або одного чи обох батьків", що, по факту відбувається, коли дитина потрапляє в заклад інституційного догляду не за місцем проживання, ночує там, а не вдома з батьками. Вищезазначені міжнародні норми імплементовані в законодавство України. Так, згідно статті 6 Закону України "Про освіту", однією з засад державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є "розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами".

Згідно статті 19 цього ж Закону "Органи державної влади, органи місцевого самоврядування та заклади освіти створюють особам з особливими освітніми потребами умови для здобуття освіти нарівні з іншими особами шляхом належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що

¹ <https://hudoc.esc.coe.int/eng#%7B%22sort%22:%22ESCPublicationDate%20Descending%22,%22ESCDIdentifier%22:%222020/def/UKR/15/1/EN%22%7D>

враховує індивідуальні потреби та можливості таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку".

На жаль, деінституціалізація в Україні не є успішною реформою внаслідок наступних причин:

- недостатність кадрового потенціалу інклюзивної освіти (у кількісному та якісному вимірі);
- наявність найбільшої в Європі мережі закладів освіти, що забезпечують інституційний догляд і виховання дітей, яка є "надбанням" радянської влади та чинить спротив цивілізованому підходу до надання послуг, у тому числі освітніх, для дітей з особливими освітніми потребами, з інвалідністю та порушеннями розвитку;
- низький рівень обізнаності суспільства щодо наслідків інституціалізації для дітей, сімей, громади та суспільства в цілому;
- нерозвиненість соціальних та реабілітаційних послуг для дітей з особливими освітніми потребами та дітей з інвалідністю;
- значний відсоток сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах.

Зокрема, Комітет ООН з прав дитини у вересні 2022 року підкреслив, що Україна недостатньо включила дітей з інвалідністю в процес деінституціалізації, а також рекомендував посилювати надалі ці процеси. Такий невтішний висновок був зроблений на підставі того, що кількість дітей в закладах інституційного догляду з початку реформи – не зменшилась.

Саме тому, критично важливо, реалізуючи будь-які проекти на базі закладів інституційного типу та/або для дітей з особливими освітніми потребами, сприяти реалізації прав дитини на сім'ю, на освіту та соціалізацію і діяти в найкращих інтересах таких дітей. Слід наголосити, що згідно Стратегії деінституціалізації, збереження сім'ї для дитини є головною умовою забезпечення найкращих інтересів дитини та її благополуччя.

Як трудове навчання допомагає у навчальному та реабілітаційному процесі дітей з ООП? Особливості професійної орієнтації учнів/-ць з ООП

Як і будь-який інший навчальний предмет, трудове навчання має сприяти досягненню мети освіти, визначеної в Законі України "Про освіту": всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству. Для дітей з ООП мета освіти не є іншою чи з певними виключеннями. Така дитина також має всебічно розвиватися як особистість, є найвищою цінністю суспільства тощо. Згідно Закону України "Про реабілітацію осіб з інвалідністю", трудова реабілітація – система заходів, розроблених з урахуванням схильностей, фізичних, розумових і психічних можливостей особи і спрямованих на оволодіння трудовими навичками забезпечення трудової діяльності та адаптацію у виробничих умовах, у тому числі шляхом створення спеціальних чи спеціально пристосованих робочих місць. Згідно цього ж закону НРЦ є частиною системи реабілітації дітей з інвалідністю, де, зокрема, може здійснюватись трудова реабілітація.

Стаття 39 цього Закону України встановлює, що трудова реабілітація передбачає тренування відновленої моторної здатності з використанням засобів реабілітації з метою створення особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю умов для праці по можливості у звичайному виробничому середовищі за допомогою індивідуальних заходів. Індивідуальні заходи, що розробляються з урахуванням здібностей і бажань особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, повинні передбачати:

- створення умов для отримання найвищої можливої професійної кваліфікації;
- працевлаштування (професійну освіту, професійні підготовку, перепідготовку, перекваліфікацію), при якому інвалідність якнайменше заважатиме виконанню професійних обов'язків;
- пристосування робочого місця (місця навчання) з урахуванням безпеки та особливих потреб особи з інвалідністю;
- використання спеціальних пристосувань та/або одягу, необхідного у зв'язку з характером інвалідності.

Трудова реабілітація дітей з інвалідністю має здійснюватись відповідно до їх індивідуальних програм реабілітації та в разі необхідності супроводжується медичним спостереженням за ними.

Таким чином, уроки трудового навчання та гурткова робота в інклюзивному коворкінгу має забезпечувати трудову реабілітацію дітей з інвалідністю та особливими освітніми потребами за умови, що вона відбувається в найкращих інтересах дітей, які отримують там освітні послуги. Згідно Закону України "Про охорону дитинства", забезпечення найкращих інтересів дитини - дії та рішення, що спрямовані на задоволення індивідуальних потреб дитини відповідно до її віку, статі, стану здоров'я, особливостей розвитку, життєвого досвіду, родинної, культурної та етнічної належності та враховують думку дитини, якщо вона досягла такого віку і рівня розвитку, що може її висловити.

Рекомендація: налагодити співпрацю з структурними підрозділами у сферах соціального захисту, охорони здоров'я та лікарсько-консультативною комісією щодо змісту індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, а саме щодо послуг та забезпечення засобами технічної реабілітації (асистивними технологіями) для трудового навчання.

До допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації), якими забезпечуються особи з інвалідністю, діти з інвалідністю та інші окремі категорії населення, належать: протезно-ортопедичні вироби, у тому числі ортопедичне взуття; спеціальні засоби для самообслуговування та догляду; засоби для пересування; допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому; меблі та оснащення; спеціальні засоби для орієнтування, спілкування та обміну інформацією.

Рекомендація: налагодити співпрацю із засновником закладу та структурними підрозділами з питань освіти територіальних громад, в яких проживають учні/-ці закладу, для забезпечення дітей з ООП необхідними допоміжними засобами для навчання.

Типовий перелік допоміжних засобів для навчання (спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти, затверджений Міністерством освіти і науки на виконання п. 4 Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами. Проте, за кошти цієї субвенції допоміжні засоби на навчання можуть бути закуплені лише для дітей з ООП, які навчаються в інклюзивних групах та класах закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти. Рекомендуємо звернутися до засновника закладу та/або до структурних підрозділів з питань освіти територіальних громад, в яких проживають учні/-ці закладу, для придбання цих засобів, оскільки вони є необхідною умовою доступності.

Рекомендація: налагодити співпрацю з інклюзивно-ресурсним центром та закладами освіти, учні яких відвідують гуртки в інклюзивному коворкінгу, для забезпечення дітей з ООП необхідними допоміжними засобами для навчання.

Оскільки придбання допоміжних засобів для навчання для дітей з ООП, які навчаються в інклюзивних групах (класах) закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної) освіти, здійснюється за рахунок державної субвенції (див. вище), рекомендуємо сприяти в отриманні дітьми з ООП, які відвідують гуртки в інклюзивному коворкінгу, допоміжних засобів для навчання.

Виклики утворення шкільних коворкінгів на базі навчально-реабілітаційних центрів - які ризики та шляхи їх подолання? Чому важливо відкрити коворкінг на базі НРЦ для усіх учнів/-ць громади? Як це зробити?

Будь-яке покращення фінансово-матеріального становища закладів інституційного догляду чи навіть натуральна допомога дітям, які є вихованцями таких установ, потрібно розглядати з точки зору відповідності меті, завданням та принципам деінституціалізації, не поглиблюючи при цьому інституціалізацію та не призводячи до збільшення кількості дітей, які розлучаються з сім'ями тощо, а як наслідок – до порушення прав дитини.

Відтак, створення мультифункціонального коворкінгу, закупівля сучасного обладнання для майстерень та підвищення кваліфікації працівників НРЦ може посилювати вищезазначені загрози. Адже, як доведено дослідженням громадської спілки "Українська мережа за права дитини", основними причинами інституціалізації дітей в Україні є соціальні: складні життєві обставини, малозабезпеченість, безробіття, багатодітність, неповні сім'ї тощо. Часто батьки, які через складні життєві обставини (СЖО) не можуть забезпечити своїм дітям належних умов та не отримують жодної соціальної, психологічної, матеріальної допомоги чи підтримки у закладі освіти, якщо дитина має ООП, приймають рішення влаштувати дитину в заклад інституційного догляду, де заклад забезпечує харчування та позашкільні активності, благодійники привозять одяг та подарунки, а спонсори ще й облаштовують сучасний мультифункціональний простір. Такі заходи роблять заклад ще більш привабливим і мимоволі заохочують батьків у СЖО до рішення про влаштування дітей до такого закладу.

Як показують численні дослідження², більшість дітей, які отримують догляд і виховання в закладах інституційного догляду, проживають у громаді, де такий заклад розташовано, а при детальному медичному огляді та незалежній комплексній оцінці розвитку, не мають підстав для отримання освітніх послуг в закладах спеціальної освіти, але мають навчатися на умовах інклюзії. Інші діти приїждять з сусідніх районів та навіть областей, що за умови недостатньо розвиненої транспортної інфраструктури, призводить до залишення їх на ніч. Як результат, порушуються і право дитини на сім'ю, і право на отримання освітніх та інших послуг за місцем проживання.

Під час війни ризики інституціалізації лише зростають.

Для попередження такого розвитку подій, рекомендуємо донорам, благодійникам чи іншим ініціативам розглядати можливість створення таких коворкінгів виключно в тих закладах інституційного догляду, у яких дотримано наступні умови:

1. заклад має затверджений план трансформації для проведення деінституціалізації та реалізує його відповідно до встановлених вимог і термінів;
2. для кожного учня закладу затверджений та виконується план реінтеграції;
3. з дня початку функціонування коворкінгу встановлено мораторій на потрапляння дітей в НРЦ з іншою метою, окрім отримання освітніх та реабілітаційних послуг – кількість дітей, які користуються пансіоном має зменшуватись;

² <https://socsynergy.org/wp-content/uploads/2021/11/lliuziia-zakhystu.-Rezultaty-audytu.pdf>

4. приміщення коворкінгу мають бути фізично доступними для всіх дітей, в тому числі осіб, що пересуваються на кріслах колісних, та відповідати стандарту ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд".

Закладам інституційного догляду притаманна також культура "місць несвободи", яка унеможливує задоволення усіх індивідуальних потреб кожної дитини, що є основною умовою забезпечення її найкращих інтересів. Щоб не допустити формування такої культури в коворкінгу рекомендуємо визначати напрями роботи майстерень не на основі досвіду закладу, а виходячи з потреб дітей. Задля цього необхідно:

1. виявити зацікавлення та інтереси дітей щодо трудової зайнятості, у тому числі шляхом проведення тестування з професійної орієнтації та самовизначення, з'ясування хобі та врахувати їхню думку під час вибору напрямів роботи майстерень;
2. здійснити аналіз індивідуальних програм розвитку потенційних учасників освітнього процесу та на основі індивідуальних особливостей розвитку учнів, рекомендованого рівня підтримки, рекомендацій щодо адаптації та/або модифікації освітнього середовища в інклюзивному коворкінгу, виявлених потреб в розумному пристосуванні та допоміжних засобах у навчанні, додаткових напрямках роботи приймати рішення про вибір майстерень.

Очевидно, що при виборі профілю коворкінгу за інтересами дітей, матимемо широкий перелік запитів. Тому потрібно також враховувати стратегію розвитку громади, регіональні та місцеві традиції, кадровий потенціал громади, доступність матеріального забезпечення тощо.

Дослідження доводять³, що 90 % осіб, які мали досвід догляду і виховання в інституціях, не можуть соціалізуватися в суспільстві загалом та в рідній громаді зокрема. Саме тому, обов'язковою умовою створення такого коворкінгу має бути його інклюзивність та доступність для всіх дітей. Це може бути забезпечено наступним чином:

1. гурткова робота в НРЦ має проводитись в інклюзивних групах, до яких входять як учні/-ці цього закладу, так і інші діти, зокрема без особливих освітніх потреб;
2. виконання проєктів (навчальних, соціальних) слід організовувати в змішаних групах, до яких входять як учні/-ці цього закладу, так і інші діти з особливими освітніми потребами та без таких;
3. всі без виключення учні/-ці закладу мають брати повну та ефективну участь в уроках трудового навчання, що має бути забезпечено завдяки індивідуальному підходу до кожної дитини;
4. вчителі трудового навчання, асистенти вчителя та учнів чи інші фахівці, які проводять заняття в коворкінгу, мають пройти відповідне навчання та володіти знаннями і навичками створення інклюзивного освітнього середовища;
5. сприяння неформальному спілкуванню та згуртуванню дітей, які навчаються у закладі та дітей, що відвідують гурткові заняття.

Виклики утворення шкільних коворкінгів на базі навчально-реабілітаційних центрів - які ризики та шляхи їх подолання?

Мультифункціональний коворкінг у Жовківському навчально-реабілітаційному центрі "Злагода" (далі – НРЦ "Злагода") створено у вересні-жовтні 2022 року в межах реалізації проєкту "Зміцнення місцевої економіки та доброго врядування у Жовківській громаді (Львівська область)", що

³ <https://socsynergy.org/wp-content/uploads/2021/11/liuziia-zakhystu.-Rezultaty-audytu.pdf>

реалізувався ГО "Освіта для успіху" в рамках Компоненту 2 Програми Ради Європи "Посилення міжмуніципального співробітництва та покращення місцевих послуг населенню". Цей проєкт у НРЦ "Злагода" є складовою ширшого проєкту, започаткованого у червні 2022 року, логіка заходів якого базувалася на припущенні, що школа у громаді може сприяти місцевому економічному розвитку, розкриваючи її підприємницький та творчий потенціал. Цього мало бути досягнуто, надавши школярам обраних на конкурсі закладів освіти інноваційну навчальну програму (з акцентом на підприємницьку діяльність та фінансове планування), яку викладають проактивні вчителі в добре обладнаних шкільних коворкінгах з наставництвом з боку місцевих підприємців.

Перед поданням заявки на конкурс проєктів керівництво НРЦ "Злагода" заручилося підтримкою Жовківського міського голови та постійної комісії з питань освіти, науки та інновацій Львівської обласної ради (далі – ЛОР), що було підтверджено відповідними листами. Така підтримка була дуже доречною з огляду на те, що засновником НРЦ "Злагода" є Львівська обласна рада, НРЦ є закладом обласного підпорядкування (фінансується з обласного бюджету), але знаходиться на території Жовківської громади, а доступ до коворкінгу для мешканців громади чи інших осіб є можливий лише з дозволу засновника. Публічний процес відбору громад до участі у проєкті у червні ц.р. засвідчив актуальність та інтерес до теми шкільних коворкінгів попри складну ситуацію у країні. Всього було подано 54 заявки з 6 цільових областей проєкту.

Конкурсна комісія, до складу якої увійшли зокрема представники/-ці Міносвіти, Мінрегіону, Асоціації ОТГ, консультанти/-ки Ради Європи в Україні, на основі індивідуального оцінювання заявок закладів відібрала п'ять переможців.

Крім того, особливу увагу членів комісії привернула заявка НРЦ "Злагода", яка зайняла 2-е місце у номінації "столярний коворкінг" з інтегральним балом 16,125 (незначно відставши від закладу, який зайняв 1-е місце, отримавши 16,375 балів). За дорученням комісії фахівці проєкту провели додаткове вивчення цієї заявки та підтвердили доцільність участі додаткового закладу у рамках проєкту. Тому було прийнято рішення укласти окрему Грантову угоду для включення до переліку закладів-учасників проєкту цієї заявки.

У НРЦ "Злагода" навчаються 164 діти з особливими освітніми потребами – діти з порушенням слуху, з тяжкими порушеннями мовлення, із складними порушеннями (інтелектуальними порушеннями, з аутизмом, з синдромом Дауна) з різних громад Львівської агломерації та області⁴. З числа учнів НРЦ у пансіоні закладу проживають протягом 5 днів на тиждень 57 дітей (34% від кількості учнів НРЦ; у 2018 році таких було 68%).

Коворкінговий простір, враховуючи різноманітні особливі освітні потреби вихованців створено за моделлю "many different things", яка передбачає наявність невеликої, але різноспектрової кількості обладнання та профілів розвитку, щоб охопити максимальну кількість учнів/-ць. Базовими стали деревообробна майстерня, швейна майстерня (вишивальна та швейні машини), майстерня для вирощування зелені.

Для забезпечення функціонування коворкінгу було розроблено і затверджено наказ директора закладу "Про мультифункціональний коворкінг – Арт простір" (далі – Наказ) від 29.08.2022 р. Варто відзначити мету створення коворкінгу: посилення ролі закладів освіти у місцевому економічному розвитку, розкриття підприємницького та творчого потенціалу дітей з ООП, осіб з інвалідністю, які навчаються в центрі та в інклюзивних класах ЗЗСО громади, у результаті запровадження інноваційної програми з акцентом на підприємницьку діяльність та фінансову грамотність, яку викладатимуть педагоги центру в столярній та швейній майстернях.

⁴ Розподіл учнів НРЦ: Жовківська територіальна громада - 86, Добросиньско-Магерівська -23, Куликівська -11, Великомоствівська -10, Рава Руська -8, Червоноградська - 3; Кам'янокобуська, Хирівська, Львівська, Краснянська – по 2; Пустомитівська, Яворівська, Турківська, Судовишнянська, Глинянська, Белзька, Старосамбірська, Городоцька, Сихівська – по 1 учню/-ці

Рекомендація: Наказом передбачити доступ для всіх дітей, незалежно від особливостей розвитку чи інших персональних характеристик. Приклад наказу наведено у додатку 1.

Наказом Управління майном спільної власності Львівської обласної ради № 13-к від 28.09.2022 р. затверджено склад робочої групи зі створення шкільного коворкінгу на базі НРЦ "Злагода". До складу робочої групи увійшли: голова постійної комісії з питань освіти, науки та інновацій ЛОР (голова робочої групи), заступник голови комісії комунального майна Львівської обласної ради, представник Управління майном спільної власності ЛОР, директор комунальної реабілітаційної установи змішаного типу "Львівський міський центр реабілітації "Джерело", заступник директора з навчальної роботи НРЦ "Злагода", Жовківський міський голова, начальник відділу освіти Жовківської міської ради, провідний спеціаліст відділу освіти Жовківської міської ради, директор Жовківського ЗЗСО I-III ступенів № 1, директор Жовківського ЗЗСО I-III ступенів № 3, директор Жовківського центру дитячої та юнацької творчості Жовківської міської ради, керівник ГО "Золотий промінчик", директор інклюзивно-ресурсного центру Жовківської міської ради, керівник відділу освіти Куликівської ТГ, головний спеціаліст відділу освіти Добросинсько-Магерівської ТГ, директор Рава-Руського інклюзивно-ресурсного центру, керівник відділу освіти Великомоствівської ТГ.

28 вересня 2022 року відбулося перше засідання робочої групи, на якому було презентовано суть проєкту на базі НРЦ "Злагода" та прийнято рішення про залучення загальноосвітніх закладів Жовківської громади та сусідніх громад до заходів проєкту. Після завершення проєкту відбулося ще одне засідання робочої групи, на якому було обговорено результати, досягнуті протягом вересня-жовтня 2022 року, заслухано звіт про анкетування бенефіціарів Проєкту (всього заповнили Google-анкети 232 особи з Жовківської, Львівської та інших семи громад Львівської агломерації), а також схвалено План заходів для забезпечення функціонування мультифункціонального арт-коворкінгу на період до завершення 2022-2023 навчального року.

Рекомендація: зважаючи на те, що метою створення коворкінгу є, зокрема, "посилення ролі закладів освіти в місцевому економічному розвитку", рекомендуємо включити до складу робочої групи представників структурного підрозділу виконкому у сфері економіки, центру зайнятості, агенції регіонального розвитку та місцевого бізнесу. Залучення таких спеціалістів дозволить, з одного боку, актуалізувати асортимент продукції, що виготовляється в коворкінгу, для його подальшої реалізації відповідно до потреб місцевого ринку, а також сприятиме працевлаштуванню, у тому числі як самозайнятих підприємців, випускників закладу.

У межах проєкту було закуплене обладнання для деревообробної, швейної та майстерні для вирощування мікро зелені. З переліком обладнання можна ознайомитись в додатку 2, а з детальними рекомендаціями щодо його підбору для потреб шкільного коворкінгу – у відповідних Методичних рекомендаціях⁵, підготовлених експертами/-ками ГО "Освіта для Успіху".

У закладі не було створено нових робочих місць та не залучалися нові спеціалісти. Для роботи у швейній та столярній майстерні викладають вчителі трудового навчання, які працювати раніше. Оскільки майстерня мікрогрину – це новий напрям роботи у закладі, вчителі предметів біології та основ здоров'я пройшли відповідне навчання за рекомендацією консультантів проєкту. Майстерня мікрогрину наразі використовується лише під час гурткових занять.

У рамках проєкту здійснювалася навчально-консультаційна та наставницька підтримка адміністрації та педагогів центру з питань впровадження інновацій в інклюзивній освіті та проєктно-технологічного підходу у трудовому навчанні, актуалізації календарно-тематичних планів, навчання учнів, формування переліку проєктів. Зокрема, було проведено:

⁵ <https://www.edukraine.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/3-yak-pidibraty-obladnannya-dlya-shkilnoho-kovorkingu.pdf>

- вступний тренінг щодо створення, забезпечення діяльності та розвитку коворкінгів;
- 2 семінари (онлайн) з основ підприємництва для освітян, учнів та дорослого населення;
- вебінар "Впровадження вимог державного стандарту та навчальних програм. Розроблення календарно-тематичних планів" для вчителів трудового навчання та керівників коворкінгів;
- онлайн-тренінг з питань комунікації діяльності коворкінгів в межах громади;
- вебінар щодо проєктної діяльності та залучення грантів;
- профорієнтаційний захід для учнів НРЦ "Як знайти "свої" професії і сильні сторони";
- менторська онлайн підтримка щодо організації діяльності коворкінгів та освітнього процесу.

Окрім того, на базі НРЦ "Злагода" було проведено серію заходів (вебінари та відвідування коворкінгу) для представників адміністрації та вчителів/-ок закладів освіти Львова (16 осіб), а також вчителів/-ок трудового навчання закладів освіти територіальних громад Львівської області, які є слухачами курсів підвищення кваліфікації Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (всього - 28 осіб). Під час цих заходів працівники НРЦ презентували свої напрацювання та переймали досвід гостей-учасників.

Станом на кінець жовтня 2022 року в рамках гурткової роботи двічі на тиждень деревообробну та швейню майстерні коворкінгу НРЦ можуть відвідувати учні інших закладів освіти. Крім того, в межах співпраці з громадською організацією, яка опікується молоддю з інвалідністю, в коворкінгу можуть навчатися і працювати молоді люди, які не мають порушень опорно рухового апарату.

Одночасно працювати у швейній майстерні можуть 4-5 дітей, у деревообробній – 8. При цьому під час теоретичних занять кількість дітей може бути більшою.

Налагодження взаємодії між органами місцевого самоврядування (громада-громада, громада-район-область) заради якісних і доступних послуг для дітей з особливими освітніми потребами

Як слідує з зазначеного вище, одним з найважливіших факторів успіху створення мультифункціонального інклюзивного коворкінгу на базі НРЦ, є різнорівнева та різнопланова взаємодія:

- між засновником закладу (у даному випадку – обласною радою) та громадою, де такий заклад розташовано, зокрема для уможливлення доступу до приміщень НРЦ для третіх осіб. Безпосередньо співпраця має відбуватися між комісією з питань освіти обласної ради, департаментом освіти обласної державної адміністрації та органом управління освіти територіальної громади;
- між НРЦ та іншими закладами освіти як тієї громади, де знаходиться НРЦ, так і сусідніх громад для узгодження графіків гурткової роботи;
- між НРЦ та громадськими організаціями, які опікуються дітьми та молоддю з інвалідністю, для доступності для них послуг коворкінгу;
- між НРЦ та ІРЦ для врахування потенціалу коворкінгу для підготовки рекомендацій під час здійснення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку особи, розробки індивідуальних програм розвитку, придбання допоміжних засобів для навчання, поширення інформації тощо;
- між НРЦ та структурними підрозділами у сфері соціального захисту, структурними підрозділами у сфері охорони здоров'я та лікарсько-консультативними комісіями

громад громад, де проживають діти, щодо змісту індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю, а саме щодо послуг та забезпечення засобами технічної реабілітації (асистивними технологіями) для трудового навчання;

- між засновником закладу та органами управлiнь освіти територіальних громад та інклюзивно-ресурсних центрів громад, в яких проживають учні закладу, для забезпечення дітей з ООП необхідними допоміжними засобами для навчання;
- між територіальними громадами (громадою, де знаходиться інклюзивний коворкінг, та громадою/-ми, яка/-і зацікавлена/-ні в отриманні послуг) для співфінансування утримання відповідного закладу та/або послуг, які отримують діти в коворкінгу, зокрема закупівлі витратних матеріалів.

Для забезпечення системності вищеписаних випадків "горизонтальної" взаємодії можуть бути корисні механізми співробітництва територіальних громад (СТГ), передбачені відповідним Законом України (2014⁶). Варто зазначити, що Закон передбачає виключно добровільний характер співробітництва на рівні "громада з громадою". Іншими словами, лише органи місцевого самоврядування двох чи більше громад вирішують чи доцільно об'єднати свої зусилля та ресурси для вирішення певної проблеми. Відтак для оформлення взаємодії між різними рівнями органів місцевого самоврядування (громада - район - область) необхідно шукати інші інструменти.

Закон визначає п'ять форм міжмуніципального співробітництва:

1. делегування одному із суб'єктів співробітництва виконання певних завдань з передачею йому відповідних ресурсів;
2. реалізація спільних проектів суб'єктами співробітництва з акумулюванням відповідних ресурсів (наразі найпоширеніша в Україні форма, оскільки відбувається за спрощеною процедурою, але передбачає короткостроковий характер відносин);
3. спільне фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності (форма застосовується для співфінансування бюджетів різних громад видатків на утримання закладів освіти, охорони здоров'я, соціальної сфери, ЦНАП та ін.);
4. утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій суб'єктами співробітництва;
5. утворення спільного органу управління суб'єктами співробітництва для спільного виконання визначених законом повноважень.

Всього у національному Реєстрі договорів про СТГ станом на жовтень 2022 року зареєстровано майже 900 таких договорів. Однак присутність у Реєстрі не означає успішну практичну реалізацію відповідного договору - значна частина з них після підписання так і залишилися "на папері", позаяк укладалися зі сподіваннями на залучення грантових чи інших коштів. Тому для з'ясування практичної користі міжмуніципальних проектів варто послуговуватися аналітичними публікаціями, як, наприклад, дослідження питань співпраці громад Львівської області, проведене в областях-пілотах проекту HOVERLA у травні 2022 року⁷. Автори дослідження стверджують, що міжмуніципальне співробітництво у регіоні тривалий час було практично відсутнє і активізувалося лише після прийняття Програми підтримки співробітництва територіальних громад у Львівській області на 2019-2020 роки. А точніше – після започаткування у рамках цієї Програми конкурсу проектів СТГ, громади-переможці якого отримували кошти на реалізацію своїх ініціатив з обласного бюджету. У результаті кількість договорів СТГ в області зросла з 2 до 76.

⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>

⁷ <https://decentralization.gov.ua/news/14939>

Деякі приклади міжмуніципальної співпраці на Львівщині можуть бути корисними і у контексті освіти для учнів з особливими освітніми потребами. Наприклад, Бродівська громада у 2021 році реалізовувала спільний проєкт з трьома громадами у формі спільного фінансування (утримання) комунальної установи "Бродівський центр професійного розвитку педагогічних працівників"⁸. У 2021 році Пустомитівська і десять суміжних громад уклали Договір про СТГ у формі спільного фінансування (утримання) протягом наступних 5 років (за умови щорічної пролонгації) комунального закладу Пустомитівської міської ради "Інклюзивно-ресурсний центр"⁹.

Важливо, що в цілому склалася сприятлива громадська думка щодо доцільності взаємодії між громадами. Так, за даними соціологічного опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у громадах Львівської агломерації у жовтні-листопаді 2021 року, 76% жителів/-льок потенційної агломерації загалом підтримують співробітництво Львова і сусідніх громад¹⁰.

Вибір конкретної форми СТГ залежить від сфери діяльності, а також від довіри між суб'єктами співробітництва. Як правило, громади починають взаємодію з найпростішої форми - реалізації спільного проєкту, яка також може бути застосована для фінансування проєкту зі створення в одній з громад інклюзивного коворкінгу. На наступному етапі може бути укладено договір СТГ про спільне фінансування (утримання) такого коворкінгу для покриття операційних витрат (оплата праці, енергоносії, сировина і матеріали тощо). Визначення часток фінансування між громадами може бути пропорційним до обсягів отриманих жителями кожної з громад послуг формальної та неформальної освіти у такому коворкінгу.

Формальна процедура започаткування партнерства визначена згаданим Законом України, за якою ініціатором співробітництва може бути голова громади, місцеві депутати чи громадяни – члени територіальної громади. Ініціатор забезпечує підготовку пропозиції щодо ініціювання співробітництва, яка подається на розгляд місцевої ради. Детальніше процедура, зразки договорів по кожній з форм співробітництва та інші аспекти започаткування міжмуніципальних проєктів описані у порадниках та методичних рекомендаціях, розміщених [на сайті decentralization.gov.ua](http://decentralization.gov.ua)¹¹.

Алгоритм створення інклюзивного коворкінгу в громаді:

1. Виявити та забезпечити задоволення потреб дітей громади (району) відповідного віку (від 10 до 17 років) у гурткових профорієнтаційних та реабілітаційних послугах:
 - 1.1. Виявити зацікавлення та інтереси дітей щодо трудової зайнятості, у тому числі шляхом проведення тестування з професійної орієнтації та самовизначення, з'ясування хобі та вподобань;
 - 1.2. На основі індивідуальних інтересів дітей, визначити напрями функціонування інклюзивного коворкінгу. Важливо врахувати інтереси всіх дітей, забезпечити повну та ефективну участь в житті суспільства на рівні з іншими, незалежно від індивідуальних особливостей розвитку;
 - 1.3. У співпраці з інклюзивно-ресурсним центром здійснити аналіз висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини на предмет рекомендацій

⁸ <http://www.brodycentr.org.ua/>

⁹ <https://pustomyty-gromada.gov.ua/news/1628084187/>

¹⁰ Соціологічне дослідження "Думки і погляди мешканців/-ок потенційної Львівської агломерації щодо децентралізації і міжмуніципальної співпраці", організоване на замовлення Програми Ради Європи "Децентралізація і реформа публічної адміністрації в Україні" шляхом проведення 2000 інтерв'ю з респондентами/-ками у населених пунктах Львівського суб-регіону: [http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Sociology LA 2021 Ukr.pdf](http://www.slg-coe.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Sociology_LA_2021_Ukr.pdf)

¹¹ <https://decentralization.gov.ua/cooperation/library>

щодо допоміжних засобів для навчання у визначених напрямках функціонування інклюзивних коворкінгів;

- 1.4. У співпраці зі структурним підрозділом у сфері охорони здоров'я та лікарсько-консультативними комісіями на предмет отримання дитиною технічних засобів реабілітації, які є необхідними для занять у майстерні.
2. Здійснити оцінку спроможності громади реалізувати проєкт зі створення інклюзивного коворкінгу, а саме:
 - 2.1. Визначити місце функціонування коворкінгу. Приміщення мають бути фізично доступними для всіх дітей, в тому числі осіб, які пересуваються на кріслах колісних та відповідати стандарту ДБН В.2.2-40:2018 "Інклюзивність будівель і споруд". Залежно від напрямів функціонування інклюзивних коворкінгів, площа приміщення має дозволяти одночасну присутність і залученість до активностей від 10-и до 15-и дітей. Найоптимальніший варіант, якщо вони будуть розміщуватися в закладах освіти, де запроваджено інклюзивне навчання. У випадку прийняття рішення про відкриття інклюзивного коворкінгу в закладі інституційного догляду, цей заклад має відповідати наступним умовам:
 - заклад має затверджений план трансформації для проведення деінституціалізації та реалізує його відповідно до встановлених вимог і термінів;
 - для кожного учня закладу затверджений та виконується план реінтеграції;
 - з дня початку функціонування коворкінгу встановлено мораторій на потрапляння дітей в інституцію з іншою метою, окрім отримання освітніх, реабілітаційних, соціальних, дозвіллевих та інших послуг – кількість дітей, які користуються пансіоном має зменшуватись;
 - заклад зареєстрований в реєстрі надавачів соціальних послуг, зокрема: соціальна профілактика; соціальна адаптація; соціально-трудова адаптація; персональний асистент; фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями; соціальний супровід під час інклюзивного навчання; соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями¹².
 - 2.2. Визначити і залучити джерела фінансування для облаштування та функціонування інклюзивного коворкінгу:
 - бюджет громади (обласний чи районний бюджет, якщо засновником закладу є обласна чи районна рада) для закупівлі обладнання та ремонту приміщення;
 - місцевий бюджет на утримання приміщень, заробітну плату педагогічному та іншому персоналу, у тому числі за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами та соціального замовлення на надання соціальних послуг;
 - грантові (донорські) кошти для реалізації проєктів, зокрема на закупівлю обладнання для коворкінгів та асистивних технологій для учнів з ООП. Детальніше про залучення грантових коштів - див. Методичні рекомендації¹³;

¹² Більш детально про соціальні послуги в Класифікаторі соціальних послуг: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0643-20#Text>

¹³ <https://www.edukraine.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/5-yak-pidhotuvaty-vyhrashnu-hrantovu-zayavku.pdf>

- фінансова та матеріальна допомога від місцевих підприємців та благодійників, зокрема на постачання витратних матеріалів;
- бюджети інших громад - у випадку співпраці з сусідніми територіальними громадами, у тому числі за механізмом фінансування у межах співробітництва територіальних громад;
- інші, не заборонені законодавством джерела.

2.3. Визначити необхідний кадровий потенціал працівників коворкінгу.

3. Створити робочу групу з функціонування інклюзивного коворкінгу, до складу якої можуть увійти всі зацікавлені сторони, зокрема представники:
 - засновника та керівництва закладу, на базі якого буде створено інклюзивний коворкінг, структурних підрозділів у сфері освіти, соціального захисту, праці та охорони здоров'я;
 - інклюзивно-ресурсних центрів;
 - закладів освіти громади;
 - місцевого бізнесу;
 - агенцій та установ з розвитку громади;
 - комунальних установ, які надають послуги дітям, у тому числі з ООП та інвалідністю;
 - громадських організацій, які опікуються та надають послуги дітям, у тому числі з ООП та інвалідністю та/або працюють у сфері інклюзії.
4. Розробити і затвердити необхідні документи для функціонування інклюзивного коворкінгу: наказ про створення, штатний розпис, кошторис, бюджетний запит, графік роботи тощо;
5. Закупити обладнання, витратні матеріали і меблі (за потреби) для функціонування інклюзивного коворкінгу;
6. Провести навчання, підвищення кваліфікації для спеціалістів, які будуть надавати послуги в інклюзивному коворкінгу. Перелік курсів, тренінгів, воркшопів тощо мають включати тематику за напрямками роботи коворкінгів, організації інклюзивного освітнього середовища, попередження інституалізації дітей.

Для створення та започаткування роботи інклюзивного коворкінгу також радимо ознайомитися з Методичними рекомендаціями¹⁴ щодо окремих аспектів організації шкільних коворкінгів на базі загальноосвітніх закладів та іншими інформаційними матеріалами¹⁵, підготовленими експертами ГО "Освіта для успіху".

¹⁴https://www.edukraine.org.ua/mm1/?fbclid=IwAR0w91cMDXIB5vzSdYWQfNHqAKovOAqijXhgZoAjoiwXoJo28Qnk3Myhw_Q

¹⁵https://www.edukraine.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/shho-potribno-dlya-stvorennya-kovorkingiv_m.pdf

ДОДАТКИ

1. Приклад Наказу про мультифункціональний інклюзивний коворкінг;
2. Перелік обладнання, інструментів, матеріалів для мультифункціонального коворкінгу у НРЦ “Злагода”, закуплених у рамках грантового проєкту.

НАКАЗ

від _____ р.

№ _____

Про мультифункціональний інклюзивний коворкінг

З метою посилення ролі закладу освіти у місцевому економічному розвитку, розкриття підприємницького та творчого потенціалу кожної дитини, у тому числі з особливими освітніми потребами чи з інвалідністю, які навчаються в _____ (закладі освіти) та для інших дітей, які навчаються чи проживають в громаді

НАКАЗУЮ:

1. Створити освітньо-профорієнтаційне інклюзивне середовище - мультифункціональний інклюзивний коворкінг (далі - інклюзивний коворкінг) на базі _____ (закладу освіти) за підтримки _____ (проєкту, донора, благодійника тощо).
2. Забезпечити функціонування таких напрямів роботи в інклюзивному коворкінгу: _____ (моделювання, фотографування, садівництва тощо).
3. Надати доступ до інклюзивного коворкінгу для всіх учнів закладу, учнів інших закладів освіти _____ громади та дітей і молоді, що не здобувають освіти в силу певних обставин.
4. На заняттях в інклюзивному коворкінгу забезпечити повну та ефективну участь у заняттях усіх дітей, незалежно від порушень розвитку чи обмежень життєдіяльності, сприяти неформальному спілкуванню та згуртуванню дітей з різними індивідуальними потребами, популяризувати ремесла та громадську участь у місцевих справах.
5. Педагогам закладу освіти забезпечити широкий спектр операцій для покращення освітнього процесу та виробництва товарів.

Директор

(ПІБ)

**Перелік обладнання, інструментів, матеріалів для мультифункціонального коворкінгу у НРЦ
"Злагода", закуплених у рамках грантового проєкту**

№	Назва	Кількість
Швейний напрямок		
1	Промислова швейна машина Minerva M818-1JDE	2
2	Вишивальна побутова швейна машина Bernette Chicago 7	1
3	Промисловий оверлок Minerva M747F-514M2-24/TY	1
4	Праска Braun TS320C	2
5	Прасувальна дошка Eurogold JOHNNY 110x30см	2
6	Манекен жіночий для шиття	1
7	Стіл розкрійний 2x1.8м.	1
8	Ножиці закрійні A250	4
9	Голки універсальні для промислової швейної машини Schmertz N-70-110	10
10	Голки для трикотажу Schmitz JERSEY N-70-90	4
11	Голки для стрейчу Schmetz асопрі N75-90	4
12	Нитки бобіна чорні	10
13	Нитки бобіна білі	10
Столярний напрямок		
1	Комбінований точно -шліфувальний верстат EINHELL TH-US 240	1
2	Настільна дискова пила Metabo TS 254 M	1
3	Фугувально-рейсмусний станок Zipper Zi-HB204	1
4	Пила торцовочна з протяжкою Metabo KGS 216M SET	1
5	Ударний дріль Metabo SBE 650 IMPULS	1
6	Вібраційна шліфувальна машинка Metabo SR 2185	1
7	Набір струбцин Толсен	1
8	Акумуляторний дріль-шуруповерт Metabo BS18 L SET	1
9	Фрезерний верстат Holzman TFM 610V	1
10	Набір стамесок TOTAL 140мм	4
11	Лазерний гравірувальний станок K4 3000мВт	1
12	Фрезерно-гравіювальний верстат ЧПУ Кречет 6012	1
Вирощування мікрозелені		
1	Гідропонна установка (стелаж) для вирощування мікрозелені. У комплекті: <ul style="list-style-type: none"> ● Стелаж на 5 ярусів ● Фітолампи і лампи холодного спектру ● Програмоване світло та полив ● Віддалене керування ● Система поливу та зливу ● Таз для живильного розчину ● Помпа з фільтром 	1

2	Кондиціонер	1
3	Холодильна шафа-вітрина	1
4	Компресор для барботорації з шлангами та розпилувачами	1
5	Пакет перфорований для вирощування мікрозелені 29*30 см	500
6	РН – метр і TDS -метр	1+1
7	Ваги ювелірні і Ваги Платформа	1+1
8	Гігрометр-Термометр-Годинник	1
9	Ножиці для нарізання лляних килимків	1
10	Добрива та для мікрозелені та засоби захисту рослин	1
11	Сито для насіння	4
12	Ланч-бокс для зрізаної мікрозелені	200
13	Бокс для посадки мікрозелені (низький)	300
14	Бокс для посадки мікрозелені (високий)	500
15	Килимок з льону	1
16	Кокосові блоки	3
17	Агровата	100
18	Таз для буферизації кокоса	1
19	Сульфат Магнію	1
20	Кальцієва селітра	1
21	Тканина для гідропоніки	4
22	Відро з харчового пластику	4
23	Насіння редиски зеленої	1
24	Насіння гірчиця біла	1
25	Насіння пшениці	10
26	Насіння гороху	35
27	Насіння цибулі	1
28	Насіння соняшника	3
29	Насіння редиски Санго	1
30	Насіння редиски Чайна роуз	2
31	Насіння редиски Ред корал	2
32	Насіння амарант червоний	1
33	Насіння броколі	2

освіта
для успіху
громадська організація

Громадська організація "Освіта для успіху" започаткована у 2018 році освітянами та громадськими активістами під час національного етапу Олімпіади з трудового навчання (технологій) задля створення умов та можливостей для всебічного професійного та особистісного розвитку, зростання і самореалізації дітей; сприяння ініціативам учнів та молоді; організації всеукраїнських та регіональних конкурсів та інших заходів для заохочення талановитих учнів/-ць; допомозі старшокласникам/-цям у виборі професійної спрямованості.

Наша мета – самозарадні і відповідальні молоді громадяни/-нки, які досягають успіхів в житті та беруть участь у розвитку своєї громади.

Доєднуйтеся до нас:

- на сайті: <https://www.edukraine.org.ua/>

- у соцмережах: <https://www.facebook.com/NGOEFS>

Окрім цієї публікації, експертами/-ками ГО "Освіта для успіху" також були розроблені методичні рекомендації для загальноосвітніх закладів за результатами впровадження проекту "Зміцнення місцевої економіки та доброго врядування", з якими можна ознайомитися за покликанням (QR-кодом поруч):

1. Чим коворкінг відрізняється від навчальної майстерні та як перетворити навчальну майстерню на коворкінг
2. Вчитель/вчителька, без яких коворкінг не працюватиме
3. Як підібрати обладнання для шкільного коворкінгу
4. Де брати ідеї для проектів у шкільному коворкінгу
5. Як підготувати виграшну грантову заявку

освіта
для успіху
громадська організація

